

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**  
**Кафедра іноземних мов факультету міжнародних відносин**

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Проректор з науково-педагогічної роботи

“ \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_\_ р.



**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ПП 1.2.12 Теорія і практика перекладу**

спеціальностей

**291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії**

**292 Міжнародні економічні відносини**

**293 Міжнародне право**

Львів 2023

**Теорія і практика перекладу.** Робоча програма навчальної дисципліни для студентів за спеціальностями 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, 292 Міжнародні економічні відносини, 293 Міжнародне право

**Розробники:** доц. Бик І. С., доц. Толочко О. Я., доц. Кам'янець В. М.,  
ас. Галема О. Р., ас. Рабош Г. М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри іноземних мов факультету міжнародних відносин  
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедрою \_\_\_\_\_ доц. Ігор БИК

Схвалено Вченою радою факультету міжнародних відносин  
Протокол № 23 від 26 вересня 2023 р.

Голова \_\_\_\_\_ проф. Маркіян МАЛЬСЬКИЙ

© Бик І. С., Галема О. Р., Кам'янець В. М., Рабош Г. М.,  
Толочко О. Я., 2023

## Зміст

|                                |    |
|--------------------------------|----|
| Витяг з навчальних планів..... | 4  |
| Мета та завдання курсу.....    | 4  |
| Теми лекцій.....               | 6  |
| Теми практичних занять.....    | 7  |
| Англійська мова.....           | 7  |
| Німецька мова.....             | 11 |
| Французька мова.....           | 15 |

## Витяг з навчальних планів

спеціальностей

**291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії,**

**292 Міжнародні економічні відносини,**

**293 Міжнародне право**

### Теорія і практика перекладу

| Форма навчання | Курс | Семестр | Кредити | Загальний обсяг годин | Всього аудиторних годин | У тому числі (год): |             |           | Самостійна робота (год) | Контрольні (модульні) роботи | Розрахунково-графічні роботи | Курсові проєкти (роботи) (шт) | Залік (сем) | Екзамен (сем) |
|----------------|------|---------|---------|-----------------------|-------------------------|---------------------|-------------|-----------|-------------------------|------------------------------|------------------------------|-------------------------------|-------------|---------------|
|                |      |         |         |                       |                         | лекції              | лабораторні | практичні |                         |                              |                              |                               |             |               |
| Денна          | III  | V       | 3       | 90                    | 48                      | 16                  |             | 32        | 42                      |                              |                              |                               |             |               |
|                |      | VI      | 3       | 90                    | 64                      | 16                  |             | 48        | 26                      |                              |                              |                               |             | +             |
|                | IV   | VII     | 3       | 90                    | 48                      |                     |             | 48        | 42                      |                              |                              |                               |             |               |
|                |      | VIII    | 2       | 60                    | 50                      |                     |             | 50        | 10                      |                              |                              |                               |             | +             |
| <b>Разом</b>   |      |         | 11      | 330                   | 210                     | 32                  |             | 178       | 120                     |                              |                              |                               |             |               |

### Мета та завдання курсу

Завданням курсу „Теорія і практика перекладу” на факультеті міжнародних відносин є вивчення закономірностей виникнення, розвитку і функціонування перекладу в суспільстві. Курс покликаний сформувати навички та вміння, необхідні перекладачу соціально-політичних текстів. Він також переслідує мету визначити особливості мистецтва перекладу, основні принципи та методи перекладацької роботи, вимоги, що висуваються до рівноцінного оригіналові перекладу. У процесі вивчення курсу теорії і практики перекладу студенти закріплюють свій загальноосвітній та культурний рівень і кругозір.

Курс теорії і практики перекладу вивчається на факультеті міжнародних відносин після дворічного вивчення студентами курсу першої іноземної мови і ґрунтується на отриманих при цьому знаннях, а також на знаннях та практичних навичках, набутих у процесі вивчення практичного курсу ділової української мови. Кінцевою метою курсу є вироблення вміння та навичок у галузі практики перекладу, а також редагування та критики перекладу публіцистичних текстів.

Основною формою вивчення курсу теорії і практики перекладу є лекції та практичні заняття. Закріплення і практичне застосування теоретичних положень та практичних навичок відбувається під час виконання домашніх завдань, мовної практики та самостійної творчої роботи студентів. Курс завершується державним письмовим іспитом.



Основна мета вивчення курсу «Теорія і практика перекладу» на факультеті міжнародних відносин полягає у набутті студентами базових теоретичних знань з теорії перекладу, практичних навичок письмового перекладу спеціальної літератури у відповідній області, а також практичних навичок усного перекладу.

Завдання курсу «Теорія і практика перекладу» полягає у навчанні практичних навичок та прийомів перекладу, їх розвитку, поглибленні та удосконаленні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:**

- ✓ основні перекладознавчі поняття та категорії.
- ✓ ключові поняття галузей мовознавства, що пов'язані з теорією та практикою перекладу.
- ✓ особливості процесу перекладу: стадії та моделі перекладу.
- ✓ перекладацькі трансформації та їх застосування у процесі перекладу.

**вміти:**

- ✓ проаналізувати текст оригіналу, виявити проблемні аспекти у його відтворенні цільовою мовою з урахуванням особливостей зіставляваних мов та жанрової специфіки тексту.
- ✓ застосовувати дослівний переклад як проміжну стадію у процесі відтворення тексту цільовою мовою.
- ✓ застосовувати перекладацькі трансформації на різних мовних рівнях.
- ✓ здійснити редагування тексту перекладу, його прагматичну адаптацію.

**Оцінювання знань студента**

**здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).**

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

**Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS**

| Оцінка ECTS | Оцінка в балах | За національною шкалою                                  |            |  |
|-------------|----------------|---|------------|--|
|             |                | Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку | Залік      |  |
| <b>A</b>    | 90-100         | 5   | відмінно   |  |
| <b>B</b>    | 81-89          | 4   | дуже добре |  |
| <b>C</b>    | 71-80          |   | добре      |  |
| <b>D</b>    | 61-70          | 3   | задовільно |  |
| <b>E</b>    | 51-60          |   | достатньо  |  |

Протягом семестру проводиться не менше двох модулів або колоквиумів чи контрольних робіт або інших видів контролю.

## Теми лекцій

- Тема 1. Переклад як акт міжмовної комунікації. Теорія перекладу.** Коротка історія перекладу. Роль перекладу в житті сучасного суспільства. Переклад як вид комунікації. Вимоги до перекладача. Предмет науки про переклад. Моделі перекладу. Загальна теорія перекладу.
- Тема 2. Види перекладу.** Принципи класифікації перекладу. Машинний переклад, його переваги і недоліки. Усний переклад: синхронний переклад і послідовний переклад. Письмовий переклад: художній переклад і спеціальний переклад. Спеціальні теорії перекладу.
- Тема 3. Адекватність перекладу.** Точність перекладу і адекватність перекладу. Способи та засоби досягнення адекватного перекладу. Роль контексту, ситуації та фонові інформації у досягненні адекватності перекладу. Дослівний переклад. Калькування. Буквальний переклад, види буквализмів.
- Тема 4. Структура речень та порядок слів під час перекладу.** Порядок слів у реченні в англійській та українській мовах. Роль порядку слів у досягненні адекватності перекладу. Розчленування речень, види розчленування. Об'єднання речень. Пропуски та додавання під час перекладу.
- Тема 5. Типи відповідників під час перекладу.** Словникові та okazіональні відповідники. Еквіваленти. Аналоги, синоніми та їх види. Описовий переклад. Контекстуальні заміни: конкретизація, узагальнення, логічний розвиток понять, антонімічний переклад, компенсація втрат. Транскодування: транскрипція і транслітерація.
- Тема 6. Переклад інтернаціоналізмів.** Визначення інтернаціоналізмів. Справжні інтернаціоналізми та псевдоінтернаціоналізми. Класифікація інтернаціоналізмів з погляду їхнього перекладу. "Фальшиві друзі перекладача".
- Тема 7. Переклад реалій.** Визначення та особливості реалій як одиниць перекладу. Класифікація реалій. Способи передання реалій: транскодування, калькування, семантичний неологізм, приблизний переклад, контекстуальний переклад. Чинники, що впливають на вибір способу передання реалій під час перекладу. Особливості передання явищ, які по-різному описані в мовах оригіналу і перекладу.
- Тема 8. Передання власних імен та географічних назв під час перекладу.** Способи передання власних імен та географічних назв під час перекладу. Транслітерація, стандарти транслітерації. Транскрипція. Змішане та адаптивне транскодування. Роль традиції у виборі способу передання власних імен та географічних назв у перекладі. Особливості передання деяких власних імен та географічних назв.
- Тема 9. Переклад словосполучень.** Сполучуваність слів. Вплив сполучуваності слів на переклад словосполучень. Вільні словосполучення. Особливості атрибутивних словосполучень в англійській мові. Переклад атрибутивних груп. Фразеологічні одиниці. Класифікація фразеологічних одиниць. Етапи перекладу фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів з погляду перекладу. Особливості перекладу фразеологізмів.
- Тема 10. Граматичні питання перекладу.** Лексико-граматичні трансформації під час перекладу. Категорія числа. Категорія роду. Категорія особи. Категорія часу і виду. Категорія стану. Синтаксичні комплекси.

## Теми практичних занять

### АНГЛІЙСЬКА МОВА

#### V семестр

1. Предмет теорії перекладу. Сутність процесу перекладу як міжмовної комунікації. Переклад як трансформація. Переклад як творчий процес. Загальна та спеціальні теорії перекладу, їх значення для перекладача. Зв'язок перекладознавства з лінгвістичними (семантика, граматики, стилістика, контрастивна лінгвістика та ін.) та нелінгвістичними (психологія, культурологія, інформатика та ін.) дисциплінами. Ключові мовознавчі та перекладознавчі поняття. Процес перекладу як об'єкт дослідження. Переклад та прагматика.
2. Адекватність перекладу. Рівні еквівалентності. Контекст та його типи. Поняття еквівалентності у перекладі. Рівні еквівалентності. В. Н. Комісаров про рівні еквівалентності та типи еквівалентів. Контекст його види та роль у перекладі. Контекстуальний відповідник. Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Прагматичні аспекти перекладу. Моделі перекладу. Перекладацькі трансформації. Чинники, що визначають розуміння тексту. Прагматика та еквівалентність. «Формальна» та «динамічна» еквівалентність (Ю. Найда). Прагматична спрямованість перекладу. Поняття про прагматичну адаптацію тексту. «Стратегія меншого зла» у перекладі. Поняття «моделі перекладу». «Ситуаційна» та «семантико-трансформаційна» моделі перекладу. Поняття про перекладацькі трансформації: лексичні (генералізація, конкретизація, антонімічний переклад, модуляція та граматичні: калькування, розчленування та об'єднання у перекладі) та лексико-граматичні. Аналіз перекладів вправ і текстів.
4. Види перекладу. Принципи класифікації перекладу. Машинний переклад, його переваги та недоліки. Усний переклад: синхронний переклад і послідовний переклад. Письмовий переклад: художній переклад і спеціальний переклад. Спеціальні теорії перекладу. Аналіз перекладів вправ і текстів.

#### VI семестр

1. Структура речень та порядок слів у реченні при перекладі. Порядок слів в реченні в англійській та українській мовах. Роль порядку слів у досягненні адекватного перекладу. Розчленування речень, види розчленування. Об'єднання речень. Пропуски та включення при перекладі. Аналіз перекладів вправ і текстів.
2. Види відповідників при перекладі. Словникові та оказіональні відповідники. Еквіваленти. Аналоги. Синоніми, види синонімів. Описовий переклад. Контекстуальні заміни: конкретизація, узагальнення, логічний розвиток понять, антонімічний переклад, компенсація втрат. Транскодування: транскрипція, транслітерація. Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Переклад термінів, неологізмів, лексем-інтернаціоналізмів. «Фальшиві друзі перекладача» як проблема перекладу. Переклад аббревіатур. Транскрипція і транслітерація, калькування, описовий переклад його особливості. Термін, його

визначення. Особливості перекладу термінів та абревіатур. Поняття про омоніми. Міжмовні омоніми та псевдоінтернаціоналізми. Семантичний, стилістичний, прагматичний та чинник сполучуваності у перекладі псевдоінтернаціоналізмів. Аналіз перекладів вправ і текстів.

4. Безеквівалентна лексика як проблема перекладу. Переклад реалій. Визначення реалії. Типи та особливості реалій. Способи передачі реалій цільовою мовою: транслітерування, транскрипція, створення семантичного неологізму, контекстуальний відповідник, приблизний відповідник. Аналіз перекладів вправ і текстів.
5. Передача власних імен та географічних назв, назв компаній та періодичних видань у перекладі. Слова та словосполучення, що не залежать від контексту. Транскрипція і транслітерація, калькування, змішане транскодування. Чинник традиції. Особливості перекладу назв компаній та видань. Аналіз перекладів вправ і текстів.
6. Переклад словосполучень. Вільні словосполучення. Сполучуваність слів та її врахування при перекладі. Особливості перекладу вільних словосполучень. Атрибутивні словосполучення. Особливості перекладу багатокомпонентних атрибутивних словосполучень. Синтаксичні моделі складних термінів та способи їх перекладу. Аналіз перекладів вправ і текстів.
7. Переклад фразеологічних одиниць. Фразеологізми у лексичній системі мови. Ідіоматичність фразеологічних одиниць. Способи перекладу фразеологізмів. Аналіз перекладів вправ і текстів.
8. Особливості перекладу полісемантичних слів. Роль мікро- та макроконтексту. Моносемантичні та полісемантичні мовні одиниці. Контекст та його типи. Залежність перекладного відповідника від контексту та сполучуваності слів. Аналіз перекладів вправ і текстів.
9. Граматичні категорії. Лексико-граматичні трансформації при перекладі. Лексико-граматичні трансформації при перекладі. Категорія числа. Категорія роду. Категорія особи. Категорії часу і виду. Категорія стану. Синтаксичні комплекси. Аналіз перекладів вправ і текстів.
10. Особливості відтворення функцій артиклів перекладі. Артикль в граматичній системі англійської мови. Види артикля. Функції артиклів в англійському реченні. Семантика артиклів та її передання у перекладі. Аналіз перекладів вправ і текстів.
11. Особливості перекладу граматичних конструкцій з *it, there, one*. Формальний підмет *one*. Формальний підмет *it*. Займенник-замінник *one*. Займенники-замінники *that, those, these*. Особливості перекладу українською мовою. Аналіз перекладів вправ і текстів.

## VII семестр

1. Особливості перекладу еквівалентних граматичних форм: інфінітиви, часові форми. Конструкції у пасивному стані. Порядок слів у реченні. Відмінності у системах часових форм дієслова англійської та української мов та їх врахування у перекладі. Відмінності



у частотності та функціонуванні пасивного стану в англійській та українській мовах. Способи перекладу англійських пасивних конструкцій українською мовою. Типи та характер порядку слів у реченні у зіставлених мовах. Відмінності у функціонуванні порядку слів у реченні та важливість їх врахування у перекладі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

2. Особливості перекладу речень з модальними дієсловами. Поняття модальності. Модальні дієслова та слова: їх семантика та функціонування у граматичній системі англійської мови. Значущість модальних дієслів у семантичній структурі речення та тексту. Особливості перекладу синтаксичних конструкцій з модальними дієсловами.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Синтаксичні трансформації у перекладі. Необхідність та вагомість синтаксичних трансформацій у перекладі. Членування речення та його види: внутрішнє та зовнішнє членування. Об'єднання речень у перекладі: умови для об'єднання речень. Особливості пропусків та додавань у перекладі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
4. Особливості перекладу безеквівалентних граматичних форм. Граматичні форми та комплекси, що не мають відповідників у цільовій мові та їх функціонування: герундій, інфінітивні, дієприкметникові та герундіальні комплекси. Способи перекладу українською мовою.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
5. Стилiстичні та прагматичні проблеми перекладу. Переклад стилістично маркованих мовних одиниць. Стилi мови та їх особливості. Стилiстична маркованість як особлива ознака мовних одиниць. Поняття про семантичну структуру слова: денотативне та конотативне значення. Функціонування мовних одиниць у текстах, що належать до різних стилів. Особливості перекладу стилістично-маркованих мовних одиниць.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
6. Особливості відтворення тропів (зображально-виражальних засобів) у перекладі. Тропи та їх функції у тексті. Категорії стилістики лексичного та семасіологічного характеру: епітет, метафора, метонімія, порівняння. Засоби синтаксичної стилістики: повтор, інверсія, еліптичні та номінативні речення. Важливість та особливості їх відтворення у перекладі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
7. Лінгвістика тексту та переклад. Прагматична адаптація тексту. Основні категорії лінгвістики тексту. Рівні тексту. Типи інформації в тексті. Семантичний простір тексту. Когерентність. Когезія. Комунікативне членування тексту. Модальність тексту. Прагматична адаптація та редагування тексту перекладу: причини та чинники.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

### **VIII семестр**

1. Практикум двостороннього письмового перекладу текстів зі спеціальності.
2. Усний (послідовний) переклад текстів зі спеціальності.

### **Рекомендована література**

#### **Основна**

1. Бик І. С. Основи перекладу для студентів факультетів міжнародних відносин : навч. посібник / І. С. Бик. – Львів : Львівського національного університету імені Івана Франка, 2014.
2. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р. П. Зорівчак. – Львів : Вища школа. Вид-во при Львівському університеті, 1983.
3. Ковганюк С. П. Практика перекладу. (З досвіду перекладача) / С. П. Ковганюк. – К. : Дніпро, 1968
4. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Підручник / І. Корунець. – Вінниця : Нова книга, 2008.
5. Комиссаров В. Н. Теория перевода / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990
6. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов. – К. : Вища школа, 1982
7. Мірам Г. Е., Дайнеко В. В., Тарануха Л. А., Грищенко М. В., Гон О. М. Основи перекладу : Курс лекцій; Навчальний посібник / Г. Е. Мірам, В. В. Дайнеко, Л. А. Тарануха, М. В. Грищенко, О. М. Гон. – Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2002
8. Основи перекладу : граматичні та лексичні аспекти : Навч. посіб. / за ред. В. К. Шпака. – К. : Знання, 2005
9. Korunets I. V. Theory and Practice of Translation / I. V. Korunets. – Вінниця : Нова книга, 2000
10. Osimo V. Translation Course.  
[http://www.logos.it/pls/dictionary/linguistic\\_resources.traduzione\\_en?lang=en](http://www.logos.it/pls/dictionary/linguistic_resources.traduzione_en?lang=en)

#### **Додаткова**

1. Бялик В. Д. Перекладознавство : Теорія і практика – Translation Studies : Theory and Practice : підр. для студ. ф-тів іноземн. мов / Бялик В. Д., Микитюк І. М., Лукашук М.В. / Чернівці : Золоті литаври, 2012.
2. Мірам Г. Е., Дайнеко В. В., Іванова С. В. Коучінг для усних перекладачів/ Г. Е. Мірам, В. В. Дайнеко, С. В. Іванова. – К. : Ніка-Центр, 2011.
3. Мирам Г. Э. Профессия: переводчик / Г. Э. Мирам. – Киев : Ника-Центр Эльга, 2000/
4. Нестеренко Н. М. А Course in Interpreting and Translation / Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів / Н. М. Нестеренко. – Вінниця : Нова книга, 2004.
5. Ребрій О. В. Основи перекладацького скоропису. Навчальний посібник. / за ред. Л. М. Черноватого і В. І. Карабана. – Вінниця : Нова книга, 2006.
6. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу / К. М. Сухенко. – К. : Вид-во Київського університету, 1972

#### **Словники та довідкова література**

1. Англо-український словник. Склав М. І. Балла. Т.т.1,2. – Київ : Освіта, 1996.
2. Англо-український дипломатичний словник за ред. І. С. Бика – К. : Знання, 2006
3. Англо-український фразеологічний словник. Уклад. К. Т. Баранцев. 3-тє вид., випр. – К. : Т-во Знання, КОО, 2006.
4. Бендзар Б., Бобинець С. Українська фонографічна передача антропонімів античної, англо-, німецько- і франкомовної літератур / Б. Бендзар, С. Бобинець. – Ужгород : Закарпаття, 2000.
5. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову / В. І. Карабан. – Київ-Кременчук, 1999

#### **Інформаційні ресурси**

Актуальна преса, інтернет, телебачення

## НІМЕЦЬКА МОВА

### V семестр

1. Предмет теорії перекладу. Сутність процесу перекладу як міжмовної комунікації, Переклад як трансформація. Ключові мовознавчі та перекладознавчі поняття. Види перекладу. Процес перекладу як об'єкт дослідження. Переклад та прагматика. Адекватний переклад і буквалізм. Поняття адекватності. Перенесення слів із одного речення в інше. Зміна порядку слів при перекладі. Розбивання речень на частини і об'єднання речень при перекладі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
2. Еквівалентність у перекладі. Рівні еквівалентності. Типи еквівалентів. Контекст та його типи». Поняття еквівалентності у перекладі. Рівні еквівалентності та типи еквівалентів. Контекст його види та роль у перекладі. Контекстуальний відповідник. Спеціальні прийоми досягнення адекватності. Адекватна заміна. Конкретизація понять. Антонімічний переклад. Введення і опускання слів при перекладі. Заміна однієї частини мови іншою.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Прагматичні аспекти перекладу. Моделі перекладу. Перекладацькі трансформації.» Прагматична спрямованість перекладу. Поняття про прагматичну адаптацію тексту. «Стратегія меншого зла» у перекладі. Поняття «моделі перекладу. «Ситуаційна» та «семантико-трансформаційна» моделі перекладу. Поняття про перекладацькі трансформації: лексичні (генералізація, конкретизація, антонімічний переклад, модуляція та граматичні: калькування, розчленування та об'єднання у перекладі).  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
4. Особливості перекладу текстів, що належать до різних стилів та жанрів. Особливості та типи усного перекладу. Поняття про види перекладу та жанри тексту. Художній переклад його особливості та підвиди. Інформативний переклад та його підвиди (науково-технічний, публіцистичний, суспільно-політичний, переклад у сфері ЗМІ). Усний переклад його види та особливості. Послідовний та синхронний переклад.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
5. Лексичні проблеми перекладу. Передача реалій та власних назв, географічних термінів, назв компаній та періодики. Дослівний і описовий переклад. Передача титулів і звань. Переклад синонімів і антонімів.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

### VI семестр

1. Переклад термінів, неологізмів, лексем-інтернаціоналізмів. Переклад аббревіатур. Транскрипція і транслітерація, калькування, описовий переклад його особливості. Термін, його визначення. Особливості перекладу термінів та аббревіатур.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
2. «Фальшиві друзі перекладача» як проблема перекладу. Поняття про омоніми. Міжмовні омоніми та псевдоінтернаціоналізми. Семантичний, стилістичний та прагматичний чинники сполучуваності у перекладі псевдоінтернаціоналізмів.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Особливості перекладу полісемантичних слів. Роль мікро- та макроконтексту.

Моносемантичні та полісемантичні мовні одиниці. Контекст та його типи. Залежність перекладного відповідника від контексту та сполучуваності слів.

Аналіз перекладів вправ і текстів.

4. Безеквівалентна лексика як проблема перекладу. Визначення реалії. Типи та особливості реалій. Способи передачі реалій цільовою мовою: транслітерування, транскрипція, створення семантичного неологізму, контекстуальний відповідник, приблизний відповідник.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
5. Особливості відтворення функцій артиклів у німецько-українському перекладі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
6. Переклад складних термінів та багатокомпонентних іменникових груп.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
7. Переклад фразеологічних одиниць та вільних словосполучень.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
8. Багатозначність слів. Розкриття значення слова. Врахування поєднуваності слів при перекладі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
9. Відмінності у системах часових форм дієслова німецької та української мов та їх врахування у перекладі. Відмінності у частотності та функціонуванні пасивного стану в німецькій та українській мовах. Способи перекладу німецьких пасивних конструкцій українською мовою. Типи та характер порядку слів у реченні у зіставлюваних мовах. Відмінності у функціонуванні порядку слів у реченні та важливість їх врахування у перекладі. Переклад пасивних конструкцій. Конструкція *sein + Partizip II*. Інфінітивні конструкції з *haben* і з *sein*. Способи перекладу *Passiv-Paraphrasen*.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
10. Поняття модальності. Переклад модальних речень із сполучниками *indem, wobei, ohne dass, dadurch dass* та дієприслівникових зворотів. Модальні частки *aber; bloß, ja, nur; eben, halt; mal, nun mal; wohl, doch wohl, schon; denn, denn eigentlich* та способи їх перекладу.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
11. Модальні дієслова: їх семантика та функціонування у граматичній системі німецької мови. Значущість модальних дієслів у семантичній структурі речення та тексту. Особливості перекладу синтаксичних конструкцій з модальними дієсловами. Модальні дієслова у сполученні з *Infinitiv I i Infinitiv II Aktiv i Passiv* для вираження припущення або сумніву. *Futurum I i Futurum II Aktiv i Passiv* для вираження ймовірності або припущення. *Perfekt i Plusquamperfekt* модальних дієслів та дієслова *lassen* у поєднанні з *Infinitiv I Aktiv i Passiv*.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

## VII семестр

1. Особливості перекладу еквівалентних граматичних форм: інфінітиви, часові форми. конструкції у пасивному стані, порядок слів у реченні.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.



2. Особливості перекладу еквівалентних граматичних форм: інфінітиви, часові форми. конструкції у пасивному стані, порядок слів у реченні.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Синтаксичні трансформації у перекладі. Необхідність та вагомість синтаксичних трансформацій у перекладі. *Partizip I і II* у функції означення. Особливості перекладу. *Partizipiale Konstruktionen* та способи їх перекладу.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
4. Переклад підрядних допустових речень. Дієслово *mögen* з *Infinitiv I і II* у допустових підрядних реченнях. Підрядні допустові речення зі сполучниками *wenn auch (immer), wo auch (immer), wohin auch (immer)* тощо.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
5. Переклад складнопідрядних речень. Особливості перекладу умовних підрядних речень. Безсполучникові умовні підрядні речення (реальні та нереальні). Дієслово *sollen* в *Präteritum Konjunktiv* для вираження рекомендацій, поради тощо; особливе значення дієслова *sollen* в умовних підрядних реченнях.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
6. Переклад речень із непрямою мовою в *Konjunktiv. Konjunktiv Präsens* дієслова *sein* + *Partizip II* для вираження спонування. Займенник *man* + *Konjunktiv Präsens. Konjunktiv Präsens* для вираження здійсненого бажання.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
7. Переклад стилістично маркованих мовних одиниць. Стилї мови та їх особливості. Стилїстична маркованість як особлива ознака мовних одиниць. Поняття про семантичну структуру слова: денотативне та конотативне значення. Функціонування мовних одиниць у текстах, що належать до різних стилів. Особливості перекладу стилістично-маркованих мовних одиниць.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
8. Особливості відтворення тропів (зображально-виражальних засобів) у перекладі. Тропи та їх функції у тексті. Категорії стилістики лексичного та семасіологічного характеру: епітет, метафора, метонімія порівняння. Засоби синтаксичної стилістики: повтор, інверсія, еліптичні та номінативні речення. Важливість та особливості їх відтворення у перекладі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
9. Лінгвістика тексту та переклад. Прагматична адаптація тексту. Основні категорії лінгвістики тексту. Рівні тексту. Типи інформації в тексті. Семантичний простір тексту. Когерентність. Когезія. Комунікативне членування тексту. Модальність тексту. Прагматична адаптація та редагування тексту перекладу: причини та чинники.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
10. Практикум перекладу текстів зі спеціальності.

#### VIII семестр

11. Практикум двостороннього письмового перекладу текстів зі спеціальності.
12. Усний (послідовний) переклад текстів зі спеціальності.

#### Рекомендована література

### Основна

1. Бик І. С. Основи перекладу для студентів факультетів міжнародних відносин : навч. посібник / І. С. Бик. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014.
2. Іовенко О. С., Нічка І. Р. Deutsch nach Protokoll. Посібник з лексики та граматики для студентів факультетів міжнародних відносин / О. С. Іовенко, І. Р. Нічка. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2012.
3. Кам'янець В. Дипломатія німецькою. Посібник з лексики для студентів факультетів міжнародних відносин / Володимир Кам'янець. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2009.
4. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. – Вінниця : Нова книга, 2006.
5. Лесечко Б. В. Німецька мова у сфері державного управління (опорний конспект дистанційного курсу) : Навчальний посібник / Лесечко Б. В. – К. : Центр навчальної літератури, 2004.
6. Мірам Г. Е., Дайнеко В. В., Тарануха Л. А., Грищенко М. В., Гон О. М. Основи перекладу : Курс лекцій; Навчальний посібник / Г. Е. Мірам, В. В. Дайнеко, Л. А. Тарануха, М. В. Грищенко, О. М. Гон. – Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2002
7. Назаркевич Х. Я. Основи перекладознавства = Grundkurs Translatologie : в 2 ч. Ч. 1 : Теоретичний курс : навч. посібник / Христина Назаркевич. – Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2010.
8. Німецько-український словник гуманітарних наук / за ред. Вахтанга Кебуладзе. – К. : Дух і літера, 2009.
9. Тимошук Н. П., Жовківський А. М., Зінченко І. В. Право і юстиція Німеччини: фахові тексти та кримінальні історії / Н. П. Тимошук, А. М. Жовківський, І. В. Зінченко. – Чернівці : Чернівецький державний університет, 1999.
10. Achilles U., Klaus D., Pleines W. Marktplatz. Deutsche Sprache in der Wirtschaft. Mit Texten und Übungen für Selbststudium und Unterricht / Ulrich Achilles, Dieter Klaus, Wolfgang Pleines. – Köln : Labonte, Büro für Verlagsmarketing, 1998.
11. Buntrock G., Bonnafofus J., Kopylowa G. Konferenzsprache / G. Buntrock, J. Bonnafofus, G. Kopylowa. – Leipzig : Enzyklopädie Verlag, 1983.
12. Kapp V. Übersetzer und Dolmetscher / V. Kapp. – Tübingen : A. Francke Verlag, 1991.

### Додаткова

1. Кучер З.І., Орлова М.О., Ліпісівіцький М.Л. Галузевий переклад: німецька мова / З.І. Кучер, М.О. Орлова, М.Л. Ліпісівіцький. – Вінниця: Нова книга, 2018.
2. Максимчук В.С., Смірнова К.Г. Практикум з перекладу. Німецька мова / В.С. Максимчук, К.Г. Смірнова. – Київ: Університет «Україна», 2007.
3. Міщенко А. Л. Лінгвістика фахових мов та сучасна модель науково-технічного перекладу (на прикладі німецькомовної фахової комунікації) / А. Л. Міщенко. – Вінниця: Нова книга, 2013.
4. Міщенко Л. А. Турченко О.М. Посібник з художнього перекладу до курсу «Теорія і практика перекладу». (нім) / Л. А. Міщенко, О.М. Турченко. – Вінниця: Нова книга, 2003.
5. Найдов Б. П. Modalität des deutschen Satzes in Sprechübungen mit dem Tonbandgerät / Б. П. Найдов. – К. : Київський державний університет імені Тараса Шевченка, 1968.
6. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу / К. М. Сухенко. – К. : Вид-во Київського університету, 1972.

### Інформаційні ресурси

Актуальна преса, інтернет, телебачення



## ФРАНЦУЗЬКА МОВА

### V семестр

1. Предмет теорії перекладу. Сутність процесу перекладу як міжмовної комунікації, Переклад як трансформація. Загальна та часткова теорії перекладу їх значення для перекладача. Зв'язок перекладознавства з лінгвістичними (семантика, граматика, стилістика, контрактивна лінгвістика та ін.) та нелінгвістичними (психологія, культурологія, інформатика та ін.) дисциплінами. Ключові мовознавчі та перекладознавчі поняття. Види перекладу. Процес перекладу як об'єкт дослідження. Переклад та прагматика.
2. Еквівалентність у перекладі. Рівні еквівалентності. Типи еквівалентів. Контекст та його типи». Поняття еквівалентності у перекладі.  
Переклад каузативних конструкцій *faire + infinitif*.  
Вживання виразів з *autant*. Вираз, який вживають у фахових текстах: *pour autant que + Subjonctif* – синонім *en cas que = за умови, при умові*.  
Конструкція *tout + gerondif*.  
Прикметник *seul* в обмежувальній конструкції та його переклад. Особливості вживання *infinitif passé* у фахових текстах та у мові преси.  
Терміни: *s'étendre, s'élargir à, expansion, élargissement, extension* та їх вживання в економічній термінології.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Переклад складного сполучника *quitte à* та його вживання у фахових текстах. Вживання виразу *avoir beau + infinitif* у фахових текстах.  
Переклад внутрішньомовних запозичень.  
Продуктивна модель словотворення дієслів від французьких прикметників з допомогою суфікса *-iser (finaliser, fragiliser)*. Їх синоніми: *rendre fragile, précaire, conférer un caractère mondial, finaliser*.  
Трансформації речень, які вимагають заміни дієслова. Вживання синонімів у фахових текстах кон'юнктурного характеру.  
Вирази: *on ne saurait + infinitif; on ne saurait trop + infinitif* у фахових текстах та їх переклад на українську мову.  
Неперехідне дієслово *peser lourd* та його український еквівалент. Словозначення виразу *venir + infinitif*.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
4. Особливості перекладу текстів, що належать до різних стилів та жанрів. Поняття про види перекладу та жанри тексту. Художній переклад його особливості та підвиди. Інформативний переклад та його підвиди (науково-технічний, публіцистичний, суспільно-політичний, переклад у сфері ЗМІ). Усний переклад його види та особливості. Послідовний та синхронний переклад.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
5. Лексичні проблеми перекладу. Переклад власних назв та географічних термінів, назв компаній та періодичних видань. Транскрипція і транслітерація, калькування, «змішане транскодування». Складні прикметники, утворені від географічних назв.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

### VI семестр

1. Переклад термінів, неологізмів, лексем, інтернаціоналізмів. Переклад абревіатур.

Транскрипція і транслітерація, калькування, описовий переклад його особливості. Особливості перекладу термінів та абревіатур. Розгорнутий переклад абревіатур. Англійські абревіатури у французькій мові.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

2. "Фальшиві друзі перекладача" як проблема перекладу. Поняття про омоніми. Міжмовні омоніми та псевдоінтернаціоналізми. Стійкі словосполучення у французькій фаховій лексиці (ідіоми, крилаті вислови, архаїзми, професійні вирази та їх функціонування у фахових текстах.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Ситуативний еквівалент. Змістовий еквівалент. Формальний еквівалент. Типи перекладацьких еквівалентів. Багатозначність та омонімія термінів, які перекладають.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.  
Дієслово *recourir, faire appel à* та його вживання.  
Вирази *par le biais de, par l'intermediaire de* та їх застосування при перекладі на французьку мову.  
Конструкція *entendre + infinitif*, вживана як еквівалент *futur proche*.  
Вираз *se heurter à* та особливості вживання у фахових французьких текстах.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
4. Переклад фразеологічних одиниць та вільних словосполучень. Фразеологізми у лексичній системі мови. Ідіоматичність фразеологічних одиниць. Класифікація фразеологічних одиниць. Способи перекладу фразеологізмів.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
5. Метонімічні позначення.  
Вирази зі словом *fonction*, їх переклад.  
Вживання словосполучень *sous peine de, sinon, en revanche* та особливості їх перекладу у фаховій літературі.  
Вирази зі словом *coup* у фахових текстах. Вживання виразу *à coup de, sous le coup de* в економічних та політичних текстах.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

## VII семестр

1. Особливості морфології і синтаксичних зв'язків слова. Синонімічні серії таваріантність при перекладі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
2. Вираження кількісних співвідношень. Обмежувальна конструкція *rien que*. Французькі іменники в прийменниковій конструкції. Іменник в прикладці. Вираз *avoir beau + infinitif* та прикметник *beau, bel(lle) + substantif* у фахових текстах.  
Опрацювання фахової лексики.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
3. Особливості перекладу еквівалентних граматичних форм: інфінітиви, часові форми. Конструкції у пасивному стані, порядок слів у реченні. Переклад латинізмів та грецьких термінів.  
Вираз *jusqu'a + infinitif*. Еквіваленти.  
Вживання *Conditionnel de presse*. Особливості перекладу дієслова *savoir* в *Conditionnel présent*.

- Конструкція *on ne saurait + infinitif* та *on ne saurait trop + infinitif* та особливості їх вживання.  
Вираз *ne pas être (aller) sans + infinitif (nom)*.  
Еквіваленти французьких прислівників, які починаються зі слів: *стосовно, на предмет*.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
4. Граматичні трансформації. Розходження в області морфології та синтаксису. Змістовий центр речення.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
  5. Значення слова. Використання слова в прямому та переносному значенні. Самостійні та службові значення слів.  
Заміна слова словосполученням.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
  6. Вживання *Conditionnel* та *Subjonctif* після словосполучень *en cas que* і *au cas où*.  
Елементи стилістичного аналізу. Метафоричні порівняння, перифраза, іронія. Сполучникова конструкція з умовно-поступальним значенням *pour peu que + Subjonctif*. Вживання конструкції *passé composé, futur simple + vite, tôt + прийменник de + дієслово* та її переклад на українську мову.  
Необхідність стилістичної транспозиції при українсько-французьких перекладах.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
  7. Стилiстичні особливості газетних матеріалів. Широке вживання кліше, стійких виразів в діловодстві. Крилаті вирази, ремінісценції. Лексичні особливості фахових текстів.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
  8. Безсполучникове та сполучникове з'єднання.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
  9. Вирази *il est acquis, il est notoire que, il est couru* як приєднувальні вирази у фаховій літературі.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
  10. Формулювання офіційних документів. Переклад цитат і назв в документах. Українські віддієслівні іменники. Паралельні засоби для заміни дієслова *avoir dire*.  
Абсолютні дієприкметникові речення та їх вживання.  
Вживання інфінітива у функції підмета. Особливості перекладу таких конструкцій.  
Переклад з допомогою віддієслівного іменника та з допомогою підрядного умовного речення.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
  11. Вирази *être a même de, être en reste de* та особливості перекладу на українську мову.  
Синхронний переклад на французьку мову.  
Еліптична форма виразу *il n'est pas question de...*  
Стилiстичні особливості діловодства у французьких фахових текстах.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
  12. Складні прийменники, сполучники та сполучникові вирази з умовним та значенням поступки у французькій мові. Прикметники, утворені від прізвищ. Еліipsis з транспозицією. Обмежувальна конструкція *sauf que (à)* та особливості вживання та

перекладу у фахових текстах.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

13. Вираз *en fonction de*.  
Заміна дієприкметникового звороту на початку речення. Прислівник *quelque* та особливості вживання у фахових текстах.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.
14. Безсполучникові та сполучникові з'єднання. Синтаксичні синоніми у французьких текстах. Усний переклад на французьку мову.  
Еліпсис з транспозицією. Обмежувальна конструкція *sauf que (à)* та особливості вживання та перекладу у фахових текстах.  
Аналіз перекладів вправ і текстів.

### VIII семестр

1. Конструкція *sembler, paraître + infinitif, participe passe* та переклад на українську мову.
2. Запозичення з англійської мови у французьких фахових текстах.
3. Сполучники та сполучникові звороти у підрядних часових реченнях (в перекладах на французьку мову). Прийменники та прийменникові звороти у перекладах на французьку мову.
4. Вираження причинності у французьких текстах. Конструкція *la question de savoir est que....*
5. Особливості вживання спеціальних термінів у французьких текстах.
6. Фразеологізми та їх переклад на українську мову. Поняття фразеологічної варіантності. Морфологічні особливості комунікативних фразеологізмів та їх застосування у фахових текстах (при перекладі на французьку мову).
7. Вираження змісту висловлювання. Конструкція з дієсловом *savoir (Conditionnel present)*.

### Рекомендована література

#### Основна

1. Бик І. С. Основи перекладу для студентів факультетів міжнародних відносин : навч. Посібник / І. С. Бик. – Львів : Львівського національного університету імені Івана Франка, 2014.
2. Карпусь І. А. Французька ділова мова / І. А. Карпусь. – Київ, 1999. – 185 с.
3. Рабош Г. М. Теорія і практика перекладу (французька мова) для факультетів міжнародних відносин. Посібник / Г. М. Рабош. – Вінниця : Нова книга, 2018. – 247 с.
4. Сучасна українська мова. За редакцією О. Д. Пономаренка. – Київ : Либідь, 2001.
5. Berthier P. V. Le français écorché / P. V. Berthier, J. P. Colignon. – Paris. : Librairie classique E. Belin, 1987. – 363 с.

#### Додаткова

1. Мирам Г. Э. Профессия: переводчик / Г. Э. Мирам. – Киев : Ника-Центр Эльга, 2000
2. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу / К. М. Сухенко. – К. : Вид-во Київського університету, 1972

### Інформаційні ресурси

Актуальна преса, журнали, інтернет, телебачення.